

MAGYAR MÁLTAI
SZERETETSZOLGÁLAT

PRISUTNOST

FELZÁRKÓZÓ
TELEPÜLÉSEK

Program prekogranične suradnje
Mađarska-Hrvatska

*Prekogranična regija- gdje rijeke
spajaju, a ne razdvajaju*

Interreg

Europski fond za regionalni razvoj

Ovaj dokument proizveden je uz financijsku pomoć Europske unije.
Sadržaj ovog dokumenta isključiva je odgovornost Malteski križ i ni pod kojim uvjetima
ne odražava stav Europske unije i/ili Upravljačkog tijela.

POZDRAV

Dvije godine nakon početka programa Sustizanje naselja već je jasno kakve su promjene počele u pogođenim selima. U 67 općina koje su se do sada pridružile, s ponosom možemo pokazati prve vidljive, mjerljive rezultate. Dok smo postavljali temelje, također smo se uspjeli približiti rješavanju nekih dubokih i složenih problema, čime smo ublažili nedostatke kod kuće, smanjili prilike izgubljene u prvim mjesecima života, učinili obrazovanje učinkovitijim i povećali broj ljudi koji žive s posla.

Od 1. srpnja 2021. postojećim lokacijama pridružilo se 51 novo naselje. U selima koja sudjeluju u trećem krugu dolasku programa prethodio je nezapamćen interes i iščekivanje, što pokazuje da se rezultati prve dvije godine osjećaju ne samo u pogođenim naseljima.

Molimo pažljivo pročitajte!

Dr. Šandor Pintér

zamjenik premijera

ministarstvo unutarnjih poslova

Nikola Vecsei

premijerov povjerenik

PRISUTNOST

Problemi marginaliziranih ljudi koji žive u siromaštvu mogu se jasno uočiti samo ako ih dovoljno pažljivo promatramo - ovo je priznanje desetljećima oblikovalo program Mađarske malteške dobrotvorne službe, Prisutnost. S vremenom je pristup postao metodologija koju drugi mogu prenijeti, svladati i učinkovito primijeniti. Zahvaljujući tome, pokrenut je program Sustizanje naselja, u kojem uz pet velikih nacionalnih dobrotvornih organizacija aktivno sudjeluju crkvene i civilne organizacije. Njihovo djelovanje temeljeno na zajedničkim vrijednostima temelji se na kontinuiranoj prisutnosti, socijalnom radu temeljenom na odnosima povjerenja i pomoći u svim područjima života. Lokacije su određene odlukom Vlade u 300 najugroženijih naselja identificiranih na temelju podataka Državnog zavoda za statistiku.

„nijedno dijete nemojmo izgubiti iz vida”

Program donosi novu perspektivu naporima da se sustigne. Primarni cilj joj je da nijedno dijete ne izgubi iz vida, stoga posebnu pozornost posvećuje trudnicama, novorođenčadi i djeci, pomažući i prateći njihovu sudbinu od začeća do zaposlenja. Bavi se lokalnim problemima, nudi rješenja za stambene anomalije, obrazovne izazove, potiče zapošljavanje, razvija lokalno gospodarstvo, a istovremeno traži odgovore na detaljna pitanja kao što su kako odviknuti trudnice od pušenja, kako izbjeći nestanak struje ili kako preseliti obitelj u udobniju i moderniju kuću uz pomoć tzv. CSOK-a (popust za stvaranje doma).

ŠTO JE RAZLIČITO U OVIH 300 NASELJA?

županija Komárom-Esztergom

broj stanovnika:	300.000
broj novorođenih:	2.700
udio stanova bez pogodnosti:	4,5 %
broj registriranih tražitelja za posao:	4.600
udio osoba koje nisu završile osnovno obrazovanje:	3,8 %

300 naselja

broj stanovnika:	311.000
broj novorođenih:	5.000
udio stanova bez pogodnosti:	23,7 %
broj registriranih tražitelja za posao:	26.000
udio osoba koje nisu završile osnovno obrazovanje:	15,9 %

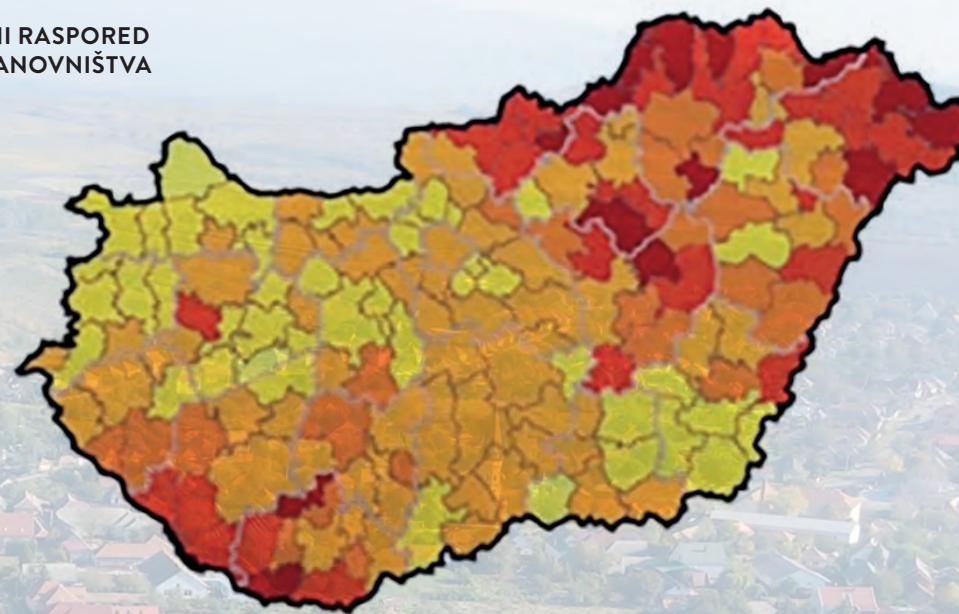
Gdje smo prisutni

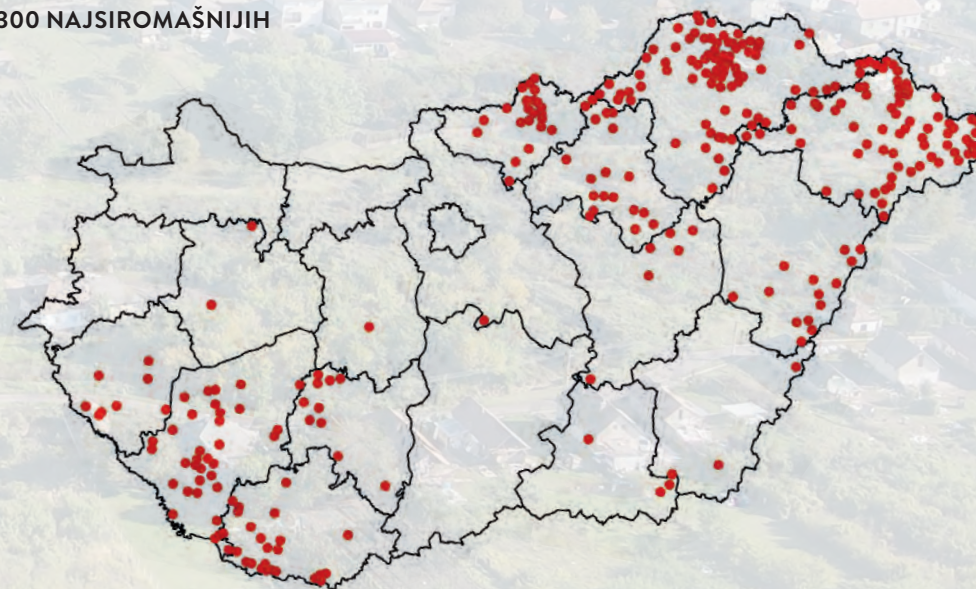
INSTITUCIJE I ZAJEDNICE VEZANE UZ PROGRAM SUSTIZANJE NASELJA I BROJ NASELJA VEZANE UZ NAVEDENIH ORGANIZACIJA:

- Adventistička dobrotvorna služba Adra (1)
- Baptistička dobrotvorna služba (12)
- Benedektinski red (2)
- Salezijansko društvo Don Bosco (2)
- Metropolitanska crkva Hajdúdorog (2)
- Vjerska kongregacija Romska misijska mreža (3)
- Zaklada Igazgyöngy (1)
- Mađarski red, Družba Isusova (1)
- Zaklada svete Elizabete Kaposfő (1)
- Katolički Karitas (10)
- Mađarsko Malteško dobrotvorno društvo (39)
- Nacionalna ciganska misija Mađarske pentekostne crkve (1)
- Biskupija Miskolc (1)
- Dobrotvorna služba Evangeličke crkve Mađarske Oltalom (2)
- Ekumenska organizacija za pomoć (11)
- Reformatska dobrotvorna služba (20)
- Zaklada za siromahe Svetoga Franje (2)
- Zaklada Caritas Svetog Martina (2)
- Zaklada Tutor (4)
- Udruga Világítani Fogok (Ja ću sjajiti) (1)

TERITORIJALNI RASPORED ROMSKOG STANOVNIŠTVA

POLOŽAJ 300 NAJSIROMAŠNIJIH NASELJA

PRVIH TISUĆU DANA ŽIVOTA

*Pažnja i pomoć od začeća
Sigurni kućni uvjeti*

U udžbenicima nije opisano koliko sati malo dijete mora provesti ležeći na trbuhu, koliko se metara mora popeti četveronoške, koliko puta mora uzvratiti osmijeh odraslima koji mu se smiješe kako bi njegov razvoj bio zdrav. Događaje u prvih tisuću dana života ne možemo označiti kvačicama, govoreći da smo završili skretanje s trbuha na leđa, može doći sljedeći. S druge strane, sasvim je izvjesno suprotno: vještine i osobnost malog djeteta čiji je život izostavljen iz tih razloga ne razvijaju se na isti način kao njegovi suvremenici. Na primjer, osoba koja preuzima odgovornost za svoje postupke, već kao dijete je sposoban da ide uzbrdo unatrag zatvorenih očiju, ta je sposobnost nužna, primjerice, za razumijevanje uzročno-posljedičnih veza i shvaćanje posljedica. No, nekoj djeci koja odrastaju u izoliranim naseljima kretanje unatrag zatvorenih očiju stvara poteškoće čak i kad su starija... A iza različitog razvoja često se može kriti vrlo jednostavno objašnjenje: kućno okruženje nije bilo odgovarajuće da bi razvoj bio najintenzivniji, najodlučniji, trogodišnji u svojoj starosnoj fazi mogu se odigrati svi važni događaji. U prvih tisuću dana života - kada se o našoj sudbini bitno odlučuje - institucije još ne izlaze u susret djeci. Cilj programa, Prvih 1000 dana i Patronažna sestra+, pokrenutih u 66 naselja, je ne izgubiti niti jedno dijete iz vida i stvoriti sve uvjete da djeca do tri godine dobiju sve što im je potrebno za zdrav razvoj. To se postiže na lokalnoj razini kroz intenzivan, složen socijalni rad i podršku obitelji. Pripremom roditelja i poboljšanjem životnih uvjeta mogu se smanjiti razvojni nedostaci i poremećaji motoričke koordinacije te smanjiti rizik od neurološke nezrelosti. Stalna prisutnost znači da nijedna obitelj nije ostavljena sama. Osoblje programa - oni su već prisutni u životima obitelji tijekom trudnoće i poznaju svako dijete. U stanju su razotkriti i riješiti situacije s kojima obitelj nije u stanju izaći na kraj, ali je moguće i da problem niti ne percipiraju. Obiteljski mentori, medicinske sestre, patronažne sestre su prisutne kada mlada djevojka postane majka, pomažu joj da shvati koje sve obavezne pretrage mora učiniti za svoje zdravlje i zdravlje svoje bebe, dobiva vitamine i podršku da postane brižan roditelj.

... djeca mlađa od 3 godine trebaju dobiti sve što im je potreban za razvoj

Novorođenčad i majke dobivaju pakete za bebu i roditelje, starija braća i sestre igračke i sprave za vježbanje. Program poboljšava uvjete u kući popravkom krova ili, ako je potrebno, dodavanjem peći, ako je to potrebno za stvaranje sigurnog okruženja. Drugi dio programa usmjeren je na učitelje koji rade u naseljima, pružajući im stručnu pomoć u rješavanju teških situacija, pomažući im savjetima i metodičkim rješenjima.

... nedostaci u razvoju mogu se smanjiti poboljšanjem uvjeta

MISIJA STRPLJIVOSTI

*Sigurnosna mreža protiv iscrpljenosti
Ime druge šanse: škola radionica*

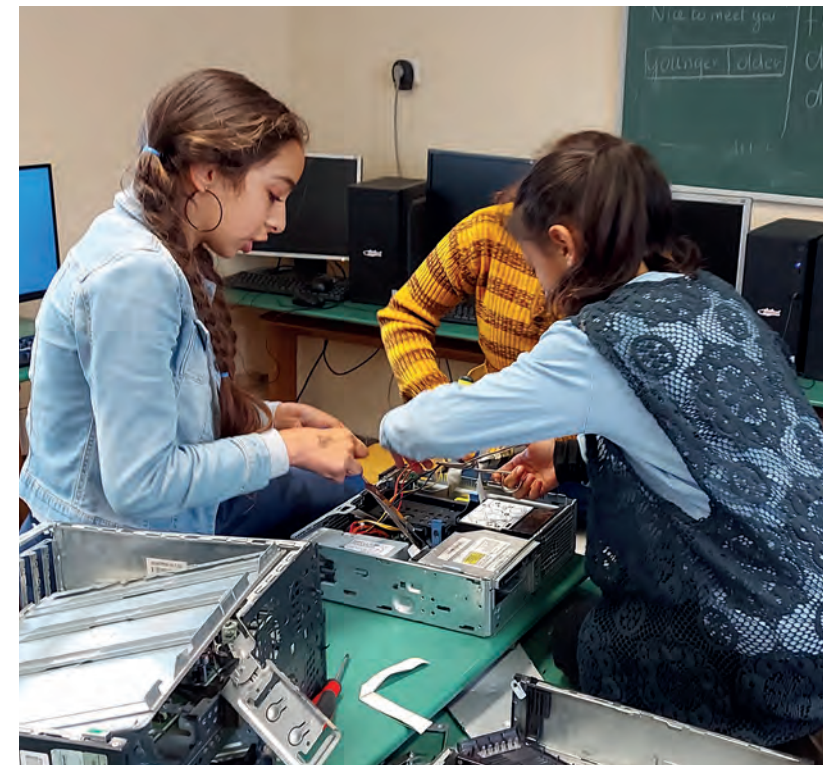
Zadaća učitelja koji rade u naseljima dugoročnog Vladinog programa Sustizanje naselja je obrazovanje i razvoj djece najugroženijih obitelji. Ako zanemarimo njihov nedostatak pažnje, to može rezultirati neuspjehom u vrlo ranoj dobi, a dugoročno i ozbiljnim napuštanjem škole. U tim naseljima nije dovoljno držati nastavu, rezultat zahtijeva neobične metode, strpljenje i dosljednost, a često i preuzimanje zadataka koji se od škole ne očekuju.

... često je potrebno preuzeti zadatke koji se ne očekuju od škole

Razlike u razvoju djece određene su različitim životnim uvjetima od prosječnih. Kad prijeđu prag vrtića, iznenađa stišu u sasvim drugu, stranu kulturu. Kod kuće je pod neravan, nema boja, nema igraćaka, nema priča u sobi. Dječji vrtić ili Dječja kuća Biztos Kezdet (Siguran Početak) mogu nadoknaditi ove nedostatke i ublažiti nastale nedostatke, ali to nije dovoljno za završetak škole. Učitelji koji rade u školi nisu bili obučeni i pripremljeni za takve situacije, a prvi susret s djetetom koje dolazi iz kolonijskog okruženja i nedostatak metodike koji se tu pojavljuje, stavlja učitelje pred nepremostive zadatke.

Tijekom programa Sustizanje naselja podržavamo rad koji se odvija u školama prateći i razvijajući kompetencije. U tzv. Prisutnost Točkama, dječjim domovima i školama odvijaju se ne samo obrazovne aktivnosti, već i dopunski socijalni rad. Na taj način možemo povući svojevrsnu sigurnosnu mrežu za sprječavanje osipanja, koja je potrebna kako djeci koja žive u naselju tako i lokalnim učiteljima. Proglašeni cilj je ne izgubiti iz vida nijedno dijete.

U usporedbi s gradskim školama, učitelji koji rade u malim gradovima imaju znatno manju potporu, ograničene mogućnosti i minimalnu opremu. Rade u teškim uvjetima s djecom različitog razvoja, a rezultati njihova rada često nisu jasni. Nije ni čudo što se često osjećaju prepušteni, sami i bespomoćni. Zadatak je osnažiti ih i pomoći im da izbjegnu izgaranje, održe motivaciju i popune prazninu koja nastaje tijekom svakodnevnog rada. Program Sustizanje naselja ne pruža samo alate za to, već nudi i stručnu pomoć.

Stručnjaci koji posjećuju škole pomažu lokalnim učiteljima da pronađu neiskorištene prilike svojstvene danom okruženju, da izgrade svoje vrijednosti i snage, nauče o dobro dokazanim praksama ili čak zajednički pronađu rješenja za goruće probleme onih koji su uključeni. Njihov cilj je što šire iskusiti mogućnosti učenja u praksi, jer postoji mnogo resursa u okruženju koje okružuje školu. Tako, primjerice, sat matematike održan u trgovini, sat fizike smješten u tvornici ili sat geografije koji prolazi kroz naselje motivira djecu na neusporediv način.

Škole radionice odgovaraju situaciji nakon prekida školovanja i daju drugu priliku mladima koji su izgubili obrazovanje i nemaju zvanje i kvalifikaciju. Tijekom edukacije organizirane u radionicama i lokalnim tvrtkama, mladi se ne opterećuju cjelokupnim nastavnim planom i programom, već im se omogućuje praktično učenje i priprema za ispit korak po korak. Tijekom praktične nastave mentori im pomažu da dožive uspjeh, da ne odustanu prije vremena i da znaju iskoristiti priliku, a potom i izaći na tržište rada nakon stjecanja djelomične stručne spreme.

... Škola radionica daje drugu šansu mladima koji su prekinuli školovanje

Važno je da djeca koja žive u kolonijama upoznaju dio svijeta koji još nisu vidjeli; upoznati gradove, zanimanja, vidjeti zebdu, putovati tramvajem ili jednostavno prijeći granicu svog naselja. Naš program Sustizanje naselja, pruža im priliku da započnu s istim šansama kao i drugi.

TRENIRAJU ZA ŽIVOT

*Sport je jedan od osnovnih alata
socijalnog rada u programu Prisutnost*

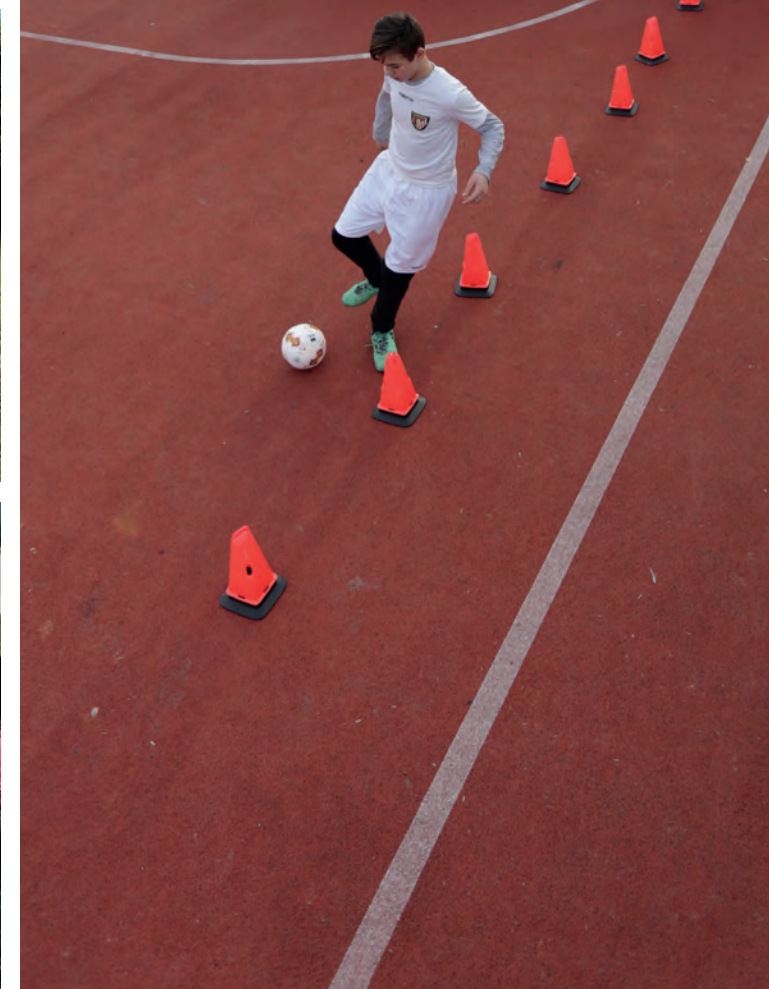

... djeca koja se bave sportom također bolje prolaze u školi

Sport je učinak, borba, rezultat.

Sport u naseljima Sustizanja: učenje, priprema, prilika.

Sportske aktivnosti započete u naseljima Sustizanja prvenstveno su programi izgradnje zajednice. Djeca razvijaju mnoge vještine, a posebnu pozornost posvećuju usvajanju osnovnih normi ponašanja i učenju fair play pristupa. Sjednice su važni elementi signalnog sustava, djelatnici ne moraju brinuti samo o zagrijavanju i raspodjeli sportske opreme, već moraju primijetiti događaj li se dramatičan događaj u obitelji djeteta, ako nema odgovarajuću odjeću, ako mu se vrti u glavi od gladi, ako je pred padom u školi. Jedna od posebnih inovacija programa Prisutnost je što je sport pretvorio u alat socijalnog rada, a iskustva iz proteklog desetljeća višestruko su potvrdila da alat djeluje učinkovito: djeca koja se počnu baviti sportom u oronulim naseljima, bolji su u školi, i u drugim zajednicama osim u timu koji se može uklopiti. Tome često pomaže i činjenica da trener ne zahtijeva samo potrebno trčanje za kondiciju, već ponekad pazi i je li domaća zadaća gotova, odnosno ima li smisla pripremiti zalogaj za one koji dolaze na sportsko igralište na prazan želudac.

Sport razvija mnoge vještine koje mogu biti potrebne u svim područjima života. To uključuje ustrajnost, svrhovitost i disciplinu. Oni koji nauče razmišljati u timu, igrati zajedno s drugima, sposobni su izvršavati taktičke zadatke, prihvatiti uspostavljenu hijerarhiju, igrati koncentrirano dulje vrijeme i reagirati na situacije, također će puno preuzeti radna i društvena očekivanja lakše. Sport vam daje osjećaj uspjeha, ali vas uči da morate raditi za rezultate, a donosi i sustavnost u svakodnevnom životu.

.... sport je svačiji

Ovakav pristup do sada je nedostajao u životu djece koja žive u najsiromašnijim naseljima. Tijekom pripreme dijagnoze, osoblje programa Prisutnost procijenilo je mogućnosti i potrebe za sportom u zajednici. Između 2019. i 2021. godine, uz potporu Ministarstva unutarnjih poslova i Mađarskog nogometnog saveza, u 24 naselja izgrađeni su multifunkcionalni rekordni sportski tereni koji se mogu koristiti ne samo za nogomet, već i za društvene sportske programe, natjecanja, i treniranje košarke. U nekim naseljima pojavili su se karate i boks, drugdje se kao dodatni sportovi organiziraju i trčanje, biciklizam i planinarenje. Staze su u kratkom vremenu postale i svojevrsna središta malih naselja, mjesta aktivnog društvenog života u poslijepodnevnim satima i vikendom, koja redovito koriste ne samo djeca, već i odrasli. Teqball stolovi i oprema stigli su u 33 naselja, sportska oprema koja se smatra mađarskom privlači mnoge, nudi koristan provod, ali i poboljšava sposobnosti sportaša.

Događajima sportskog života započetim u naseljima Sustizanja rukovodi voditelj specijalnosti, a provedba je zadaća sportskih koordinatora koji djeluju po regijama, koji organiziraju treninge ili održavaju treninge u 3-7 naselja. Iako je primarni cilj organiziranog sporta u naseljima za nadoknadu razvijanje općih sposobnosti djece - s nekim pojednostavljenjem, oni ne žele nužno odgajati dječake koji postižu najviše golova u lokalnim utakmicama u vrhunske igrače, već im dati priliku postati, recimo, kuhar ili električar - također je važno prihvatiti mlade talente. Tim djece iz Tarnaboda i Tarnaszadánya osvojio je treće mjesto na Budimpeštanskom nogometnom festivalu, organiziranom u povodu Europskog nogometnog prvenstva, te primio svoje priznanje na glavnoj pozornici u službenoj UEFA fan zoni.

GLAS USPJEHA

Vesela glazba odmah, sat solfeggia kasnije

Gitara ili violina bitan je sastojak uspjeha u naseljima Sustizanja. Potrebno je da djeca koja žive u teškim okolnostima i koja rijetko dobivaju pohvale i priznanja mogu pokazati: kao članovi zajednice, u kratkom vremenu nauče svirati instrument i čak su u stanju svirati pred publika. Od 2013. godine, od uvođenja simfonijskog programa u Mađarskoj, znamo da se tijekom glazbenog programa, koji je oslobođen ograničenja i svodi teorijski nastavni plan i program na minimum, uspjesi početnih koraka brzo zbrajaju, a glazbeni repertoar razvija iznenađujućom brzinom. Među rezultatima programa možda je najvažniji taj da se mnoge dječje sposobnosti razvijaju, a to utječe ne samo na njihovu osobnost i mogućnosti, već i na školske rezultate. Stoga se glazbeno učenje u zajednici smatra novim, inovativnim elementom socijalnog rada u zajednicama koje se raspadaju.

... Tko jednom uzme instrument u ruke

U provedbu natječaja „U srcu svačijem je melodija“ bile su uključene 32 organizacije, a u 94 natječaja pokrenut je glazbeni program zajednice na 67 lokacija. Od jeseni 2020. do svibnja 2021. 75 učitelja glazbe održalo je 1963 nastave za ukupno 1441 dijete. U većini satova održanih po neobičnoj metodologiji, učila se autentična i kavanska ciganska glazba i narodna glazba, a ponegdje su se pojavile i limena glazba te bogoslužni sastavi.

Glazbeni program razvijen za najsiromašnije djecu, temeljen na uspjesima zajednice, proširio se svijetom počevši od Venezuele, prema često citiranoj izreci njegovog osnivača, ekonomista i dirigenta Josea Antonia Abreua, "Tko jednom uzme instrument u ruke, nikada neće uzeti oružje."

Mozgó játsszó

IGRAČKA STIŽE

*Zajedničko iskustvo je najbolji način za upoznavanje
Izgradnja zajednice, pozitivan primjer, prijenos normi*

Dolaze s puno igara i društvenih iskustava, daju pozitivan primjer, a u međuvremenu djelatnici mobilnih igrališta putujući po naseljima Sustizanja zacrtavaju brojne probleme.

Minibusi koji su stigli s dvorcem na napuhavanje, puno jednostavnih narodnih igara i dva obučena člana osoblja donijeli su pučku feštu u naselja, ne samo djeca, već su često i roditelji, bake i djedovi prisustvovali igrama.

Tijekom igre ljudi se otvaraju, a nakon dva-tri susreta s djelatnicima mobilnih igrališta razvija se odnos povjerenja kakav socijalni radnici u drugim slučajevima mogu graditi samo godinama. Tijekom igre, čak i bez posebnog prikupljanja podataka, vidjet će se koliko su starija djeca naučila čitati i pisati, tko taj dan nije jeo, kako reagiraju na nove situacije.

... stvara se odnos povjerenja koji mogu ga graditi samo kroz mnogo godina

Zadace mobilnih igrališta s vremenom su postajale sve složenije, uz programe za djecu sve je važnije bilo upoznati naselje, produbiti „poznavanje terena“, a zatim i stručna podrška djeci za program nadoknade.

Rad zaposlenika koji dolaze minibusom služi kao diskretan, ali učinkovit način socijalizacije, pomaže razvoju zajednice, ali i prenosi društvene i moralne norme. Ponašanje animatora mobilnog igrališta daje djeci i njihovim obiteljima izravan model kako komunicirati, kako se nositi sa sukobima, kako pronaći mogućnosti za suradnju.

STAVI NA GLAVU I GLEDAJ!

*Preglede vam nose kući
Ne samo da propisuju, već i izrađuju naočale*

Oftalmološki pregledi provedeni u secesionističkim naseljima pokazali su da dvoje od desetero djece ne vidi jasno znak, a ni roditelji ni djelatnici škole nisu primijetili ovaj problem. Osoblje koje autobusom za digitalni pregled stiže u naselja Sustizanja ne samo da obavlja testove kako bi popunila prazninu, već po potrebi izrađuje i naočale s okvirom po izboru djeteta.

U više od trećine slivnih naselja ordinacija obiteljskog liječnika je prazna, au petini ordinacija stalno prazna. Značajan broj liječnika opće prakse su starije osobe, u mirovini ili pred mirovinom. Većina ljudi koji žive u naseljima pasivno priznaju svoje bolesti i uče živjeti s njihovim posljedicama. Nakon početka programa 2019. godine započelo je nekoliko pomaka, a to su bili uvođenje opsežnih testova probira, jedan od njih bio je pedijatrijski oftalmološki probir, koji se intenzivno oslanjao na korištenje telemedicinskih uređaja.

... naočale su već propisane u autobusu za pregled, djeca biraju okvir koji im se sviđa

Zdravstveni pregledi u organizaciji Nacionalnog centra za javno zdravstvo održali su se na prvoj 31 lokaciji programa. Više od 2700 osoba obavilo je opći zdravstveni pregled, kardiološki ili ginekološki pregled, skrining grlića maternice i debelog crijeva u sklopu programa. Dovodimo preglede na pravo mjesto te im je pruženo savjetovanje.

Svrha programa dječjeg oftalmološkog probira, koji sami organiziramo, je procjena vida sve djece koja žive u naseljima Sustizanja. Ako je potrebno, naočale su već propisane u autobusu za pregled, nakon pregleda djeca mogu odabrati moderan novi okvir koji im se sviđa. Osoblje organizira i njegu i specijalističku skrb (čak i očne operacije) oboljelih od raznih očnih bolesti.

U svrhu ranog otkrivanja problema s vidom do kraja svibnja 2021. oftalmološki je pregledano 5458 djece, 747 djece dobilo je naočale, a 228 djece oftalmološki je zbrinuto.

AGENCIJA ZA IZGRADNJU KUĆA

*Pokrenut je program socijalnog stanovanja
Zajednički vrtovi na mjestu deponija i ruševina*

Uvjeti stanovanja temeljno utječu na životni stil obitelji, određuju ulogu djece u školi i šanse roditelja na tržištu rada. Naselja Sustizanja karakterizira nesređena cjelokupna slika, stanje nekretnina je zamršeno, a često se vide i pretrpani, neudobni stanovi. Većina zgrada nema kupaonice, pa čak ni vrtnu slavinu unutar granice posjeda.

Stambeni zahvati doprinose novogradnji, podižu razinu udobnosti stanova i osuvremenjuju ih. Godine 2020., u suradnji sa Sveučilištem za tehnologiju i ekonomiju u Budimpešti, pripremljeni su planovi za modele kuća od 60 četvornih metara, za koje su važni aspekti jednostavna gradnja i uključivanje lokalne, niskokvalificirane radne snage. Do sada je izgrađeno 10 eksperimentalnih kuća, od kojih se 9 nalazi u Tarnabodu i jedna u Boldogkőújfalu.

... uvjet je da se brinu o imovini, održavaju susjedstvo urednim i obrađuju vrt

Gradnja novih kuća može biti potrebna prvenstveno u onim naseljima u kojima nije moguće kupiti rabljene nekretnine u dobrom stanju po pristupačnoj cijeni, inače je programom stanogradnje predviđeno korištenje postojećih nekretnina. Nekretnine koje su kupile organizacije koje provode program koristi agencija za socijalno stanovanje. Agencija putem javnog natječaja pobjedničke obitelji smješta u stanove višeg standarda od dosadašnjih koje koriste kao najmoprimci. Uvjet ugovora je da pobjednici brinu o imanju, održavaju susjedstvo u redu, obrađuju vrt i surađuju u provedbi programa.

Osim upravljanja sustavom iznajmljivanja stanova, program također pomaže obiteljima u pristupu državnim subvencijama za stanovanje. Kroz programski element koji je započeo početkom 2021., zaposlenici Jelenlét punktova u četiri naselja pripremljeni su za administraciju vezanu uz CSOK (popust za stvaranje doma), provjerene su mogućnosti mnogih obitelji kako bi se vidjelo mogu li postati prihvatljivi, kao rezultat toga, priprema CSOK slučajeva za 81 obitelj je počelo. Uz pomoć ciljanih potpora, korištenjem subvencija za izgradnju stanova, radikalno se poboljšavaju uvjeti stanovanja obitelji, raščičava im se vlasništvo nad nekretninama i podmiruju dugovi.

Službena sezona grijanja završila je 15. travnja, a na današnji je dan i u Tiszabőu završila prva sezona programa vezana uz socijalnu solarnu elektranu. Od prihoda solarnog parka površine jednog hektara postavljenog na rubu naselja, 70 obitelji s malom djecom dobilo je značajnu potporu za cijelu sezonu grijanja, koja se svaki mjesec obračunava na pretplatu brojila. Obitelji su koristile norveške grijalice, a električni uređaji zamijenili su uglavnom stare peći koje su često dimile unazad. Opremu je dobrotvorni servis prikupio na kraju sezone grijanja, a bit će ponovno postavljena iduće sezone obiteljima koje primaju potporu. Obitelji koje su sudjelovale u oglednom programu i koriste pretplatu brojila niti jedan dan nisu ostale bez struje, a - dok je u ostalim naseljima dug prema pružatelju usluga mnogima porastao tijekom moratorija - niti jedna pogođena obitelj nije se zadužila.

***... nikada nisu ostali bez struje niti jedan dan,
nijednoj obitelji se nije stvorio nikakav dug***

UMJESTO POMOĆI PLAĆA

*Od uzdržavanih zaposlenici
Obrađujemo svaki kvadratni metar zemlje*

Ljudi koji žive u naseljima Sustizanja sposobni su obavljati kvalitetan, pouzdan posao uz odgovarajuću podršku i obuku, što sada jasno dokazuje činjenica da su se proizvodi koje proizvode pojavili u ponudi multinacionalnih trgovačkih mreža, te među reference sve je više kupaca iz velikih gradova i Budimpešte. Program šalje poruku investitorima: ne trebaju se bojati radnika koji žive u teškim uvjetima, ima smisla ulagati i dovesti posao u naselja Sustizanja. Često se može reći da najsiromašnija naselja karakterizira niska razina obrazovanja, te općenito niska osposobljenost zaposlenika zbog nedostatka ekonomskih mogućnosti. Za većinu ljudi jedina mogućnost lokalnog zaposlenja je zapošljavanje u javnom sektoru, a broj pogodnih ljudi u 67 naselja premašuje 5000 ljudi. Organizacije koje provode program same su javni poslodavci: velike dobrotvorne organizacije već zapošljavaju više od 300 ljudi koji su posebno povezani s programom.

... program iz poma dovodi ljude do radnog dohotka

Program Sustizanje naselja postupno vodi lokalne stanovnike od socijalne skrbi do radnog dohotka, stoga je jedan od njegovih glavnih stupova lokalni gospodarski razvoj i radna socijalizacija koja priprema stanovnike za redoviti rad. Program koji se odvija u pretežno poljoprivrednim naseljima zadao je ni manje ni više nego da svaki kvadratni metar zemlje bude obrađen. Osim poboljšanja imidža naselja, time se poboljšavaju i radne vještine. U situaciji s virusom, uzgoj malih vrtova dobio je posebnu važnost, što je, osim urednosti slike naselja, poslužilo i za ublažavanje nestašica. U 2020. godini obiteljima je donirano više od 4600 paketa sjemena, podjela sjemena i sadnica nastavljena je i ove godine.

... u više naselja osnovane su šivaonice, radionice, te pogon za preradu povrća i voća

Lokalne vlasti i obitelji učestvovali su u pripremi tla. Program je podržao naselja malim traktorima i malim poljoprivrednim strojevima. Sjeme su prošle godine i ovog proljeća također nudili privatnici i tvrtke.

Na većini točaka Prisutnosti osnovne usluge uključuju rješavanje pitanja vezanih uz traženje posla, kao što su prijava zaposlenja ili podrška u pisanju životopisa, kao i pomoć pri zamjeni osobnih dokumenata.

Uz pomoć jedinstvenih javnih programa zapošljavanja, u nekoliko naselja osnovane su šivaonice i radionice za zapošljavanje, pučke kuhinje, pogoni za preradu povrća i voća, sušare, uljarice, stolarije, te kupališta i praonice.

GINOP-1.2.9-20 Potpora razvoju mikro i malog poduzetništva u naseljima u nepovoljnom položaju, najavljena u jesen 2020., poslužila je kao potpora lokalnim poduzetnicima graditeljstva, zahvaljujući čemu je 49 poduzeća u 26 nadoknađujućih naselja dobilo razvojnu potporu.

ŠKOLA ZADRŽAVANJE PSA

*Cijepljenje, kastracija, pronalazak domaćina
Učimo se odgovornom uzgoju životinja*

Kako pas lualica završi u školskom dvorištu? Zašto hodaju u čoporima ulicama naselja? Odgovor je vrlo jednostavan: imanja u većini samostojećih naselja nisu ograđena. Psi dolaze i odlaze slobodno, potomci se često rađaju pod grmljem, ni psima ni njihovim vlasnicima nije jasno koje štene pripada kojoj kapiji. Životinje u stadu nisu cijepljene, tumaraju ulicama na desetke, zaražene su parazitima, a potomstvo rađaju i do dva puta godišnje.

U kratkom vremenu postalo je jasno da se mora ponuditi kompleksno, rješenje nastale situacije, pa je tako i formiran Program odgovornog stočarstva u naseljima Sustizanja.

Djelatnici programa identificiraju životinje i informiraju uzgajivače o pravilnom uzgoju životinja. Ako nitko ne zatraži životinju, kreću procesi potrebni za udomljavanje. Prvi korak je karantena životinje na tri tjedna. Za to vrijeme psi su cijepljeni, očišćeni od glista, čipirani i kastrirani. U privremenom prihvatilištu osigurana im je puna skrb. Program odgovornog uzgoja životinja pokrenut je u 67 naselja, a poslove obavlja šest djelatnika. U prvoj godini sterilizirano je 800 pasa. Nove obitelji udomile 160 životinja lualica, značajne intervencije provedene u više od 40 naselja.

U Tiszabőu je postavljeno privremeno sklonište, koje služi kao dom za 50 pasa koji čekaju na udomljavanje ili kastraciju. Program je imao značajan utjecaj, među ostalim, u Tatárszentgyörgyü, gdje je 67 "farmerskih pasa" odvedeno na cijepljenje, čipiranje, oslobađanje od parazita i sterilizaciju. Općina je izrazila zahvalnost što su ulice u naselju ponovno postale sigurne te što je širenje također znatno usporeno.

**... ako nitko ne zatraži životinju,
počinju procesi potrebni za udomljavanje**

